BURDUR

HALKEVİDERGİSİ

CİLT : 1 — 19 - MART - 1939 — SAYI : 2

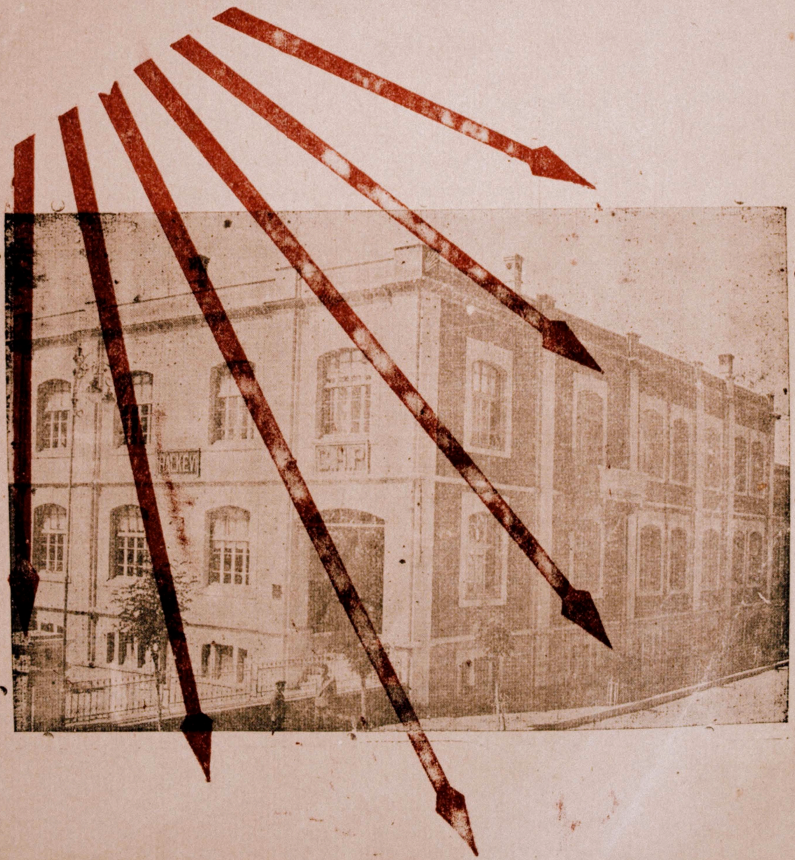

BURDUR

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 1 — 19 MART ~ 1939 — SAYI : 2

HALKEVLERİMİZİN AÇILMA YIL DÖNÜMÜ OLAN 19 ŞUBAT 1939 PAZAR GÜNÜ EVİMİZ SALONUNDA HALKEVİ BAŞKANI A. FEYZİ BAYRAKTAR TARAFINDAN SÖYLENEN SÖYLEV

SAYIN YURTDAŞLARIM,

Biraz önce Sayın Başvekilimiz Refik Saydam'ın nutuklarını heyecanla dinledik. Evet bugün aziz yurdumuzda 932 yılında açılan 14 Halkevi yedi yaşına, 935 de açılan Burdur Halkevi de dört yılına basmış oluyor. Bu fırsatla sizi saygı ile, sevgi ile selâmlar, sevinçle kutlularım.

Bugün mevcut kafileye 158 daha katılarak 367 Halkevi kurulmuş bulunmaktadır. Bu aziz yolcuları da kutladık, başarılar diledik. Bugün bu şenlikli evlerde milyonluk yurtdaş kalpleri aynı heyecan, aynı iymanla çarpmaktadır. Bu muazzam ülkü ordusu yeni yıla daha geniş adımlar; daha kuvvetli, daha bilgili arkadaşlar koydular. Biz de Burdurda bu yulculardanız.

YURTDAŞLARIM,

Sizce bellidir ki, Yüce Cumhuriyet Halk Partimiz bu kuru toprağı her yönden kurtardığı zaman yeniden yapılmasını yükseltmesini, medeniyet dünyasında parlak bir güneş gibi tanıtma ödevlerini Halevlerine vermişti. Bu yüksek vazifeyi omuzlarına alan evler, kısa denecek bir zamanda, dil tarih, edebiyat, ar, gösterit, neşriyat, sosyal yardım, köycülük bakımlarından bir çok işler gördü; çünkü bu ev bu yer :

şuurlu, birbirini anlayan, seven, temiz duygulu yurtdaşların yeridir. Bu ev : kalblerinde,dimağlarında, memleket sevgi si, heyecanı olanların yeridir. Bu ev: bu aşkı yaşatacak, elele verecek yurtdaşların yeridir. Bu evin kapıları partiye yazılı olan. olmayan her kese her zaman açıktır. Burada sınıfsız, farksız birbirine müsavî olan bütün yurtdaşlar isteklerine göre çalışma sahası bulur. Böylelikle hem kendini yetiştirir, hem de güzel Burdur çevresini nurlandırır.

Burası bilmiyenlerin bileceği, bilenlerin bildireceği bir yerdir. Buradan kimse müstağni kalamaz vatan aşkını' yurt severliği kendisinde duyanlar gelir,

kütüphanesinde okur, yazar. Müsamere, konser verir. Spor yapar, yaptırır.köylere hayat ışığı, bilgi ışığı götürür, serper. Millî mevzuları, gayeleri dünya ve medeniyet yürüyüşünü etrafına aşılar.

AZİZ YURTDAŞLARIM,

Aramızda ülküsel vazifesini, rolünü bilmeyenler varsa bu nesil mesuldür. onu yetiştirmezsek gelecek felâketli günlerde ağlamak, çırpınmak, yerlere yatmak boştur. Bu evde vazife almak borcumuzdur. Şahsî ve maddî kazancımızla öğünemeyiz. Yurtdaşlık, yalnız askerlik etmek, vergi vermek, kanunlarla mecbur olduğumuz ödevleri yapmakla olmaz.

Ordunun nasıl maskeli, eli tetikte silâhlı eri varsa ; geniş halk yığını ortasındaki ülkü gözcülüğü bir eleman kütlesinin usanmaz yurtseverlik ve fedakârlıkla çalışması sayesinde olur. Böyle millî iyman bağında ve ülküden mahrum ; geri kalmış milletlerin dayanılmaz acıklı halleri gözümüzün önünde, İşte Habeşistan, İspanya, Çin...

AZİZ YURTDAŞLAR,

Burduru, bu çalışkan çevreyi sayın İlbay Savaşla elele vererek her yönden yükselteceğiz.

Yaşasın Büyüklerimiz..

Yaşasın Yüksek Türk Milleti...

Yaşasın Halkevleri...

Mebus seçimi karşısında vazifelerimiz

Artık az vakit sonra«6» ncı Büyük Millet Meclisimizi Ankara'da toplamak üzereyiz Sivas kongresine, 23/4/ 1920 Ankara'sına yolladıklarımız bu kadar yıldır neler yaptı.. Meydanda.. Onları, bugünkü Türkiye'yi kuran istedi.. O dünya önünde en yaman imtihanlar verdi, millî gururu, millî haysiyet ve benliği yarattı.. Ve biz; istiklâl, milliyet, hayat nedir onunla öğrendik. O ,sanki binlerce yıllık Ataların kutsal ruhunu, kapasite ve enerjisini nefsinde toplamıştı.. üflediği ruhla kapatıldığımız yosunlanan, otlanan; (6) yüzü taş ve demir kesilen zindanlarımız dan uğradık.. Zulmü boğduk, mezarlarımız güllük oldu; adına Türkiye Cümhuriyeti diyorlar. İşte biz O cennet vatanın yurtdaşı olmakla kıvanmadayız Başlarımız dik, göğüslerimiz kabarık, gözlerimiz açık, sezgin, geniş bakışlı,«.. esen rüzgârdan hile sezen..» bir kavrayışta.

Bizi Çağıran nefsi adına değil, Anadolu ve Rumeli müdafaai hukuk cemiyeti adına çağırmıştı ; işte bu Cemiyet bugünkü (C.H.P) nin Çocukluk ismidir. O, büyüdü, büyüttü.. Onu kuran yüzlerce yıllık Türk ıstırabının öke hekimietinin, canının cevheriyle onu besledi, bugüne ulaştırdı. Asırlara sığmıyan ilerleyişi o partide topladığı iman ışığı ve iradesiyle yaptı.

Bugün O, zafer ve yükseliş bayrağını İsmet İnönü adlı Kahramana verip göklere çekildi ! İşte bugün de aynı Kutsal dâvayı haykıran ve Türkiye'yi refaha barışçılığa, bayındırlığa kavuşturan birinci Ata elemanı İnönü bize emrediyor:

—Vatandaş, reyini ver ..

Çarşıda kazanmak, bahçeden meyve koparmak,topraktan maden ve su çıkarıp zengin olmak, uzanıp mışıl mışıl uyumak; etrafımızdaki, ailenin sevgili varlıkları arasında huzur içinde gülen evimizde: Bu ölümlü dünyadan nasip almak .. · Güzel .. Pek tabiî bir hak ..·Bu oldukça acı ve dikenli hayat ortasında gülmek ve ona biraz daha neşe katmak için yaşamak .. Çok güzel şey; fakat ..

Vatandaş, bu toprağın içi dışı ;siper arkadaşlarının kanıyla kemiğiyle beslendi. O gün omuz omuza nasıl safa girdinse ; sırası geldikçe nasıl evlâdını askerliğe , sınıra seve, özene yolladınsa . Kazancından ayırdıklarınla Vatan hazinesini nasıl doldurdunsa . . (5) devredir sana hep doğruyu. eyiyi, güzeli getiren C. H. partisine bel bağladınsa . . Bugün (teşkilâtı esasiye) ye yâni anayasaya giren Kemalizm esaslarile bir kül halindesin . O ; sensin ; sen de o sun .

Bugün beşikteki ve eşikteki vatandaş (C . H . P) nin tabiî üyesidir , bunca yıldır bütün başarılar , hep bu birliğin ve dayanışın eseri değil midir ?

Sık saflı yürürken , hayır koşarken yolda gördüklerini hatırla ; onların fırka kürsülerinde lâf edebiliği , fikir , ve kanaat ayrılığı yüzünden giriştiği boş ve kanlı didişmeyi nasıl bir tiksinme ile seyrettin . . .

Görüşleri derli toplu . yazıları zengin bir kültürün aynası olan Burhan Belgenin (Demokrasi'ye dair) başlıklı yazılarından aşağıdaki orijinal bediaları ile yazımı süslemeden kendimi alamadım.

LORT BALDWİN'in İngiliz gençliğine son haftalar içinde söylediği nutkun özünü kayderek ingiliz görüşü ile Türk görüşünü kıyaslayan muharrir diyor ki :

« Türk milleti kendi başına olan varlığını şu prensiplerle ifade etmiş ve gerçeğe kalbetmiştir:

A) Türk milleti ile türk devleti arasında karşılıklı bir hak ve vazife taksimi vardır .

B) Türk insanı kendi hüriyet ve istiklâl haklarını türk milletinin hüriyet ve istiklal haklarının dışında değil içinde arar ve bulur. Millet camiasında zümre, sınıf ve imtiyaz tanınmaması bundandır.

C) Türk devletinin vazifesi , bütün milletin devleti olmasıdır . Hakkı milleti bölüntülere götüren cereyanları önlemektir.

D) Türk milletinin vazifesi devletini aynen kendinden bilmek ve böylece sevmek ve saymaktır . Hakkı devletini kontrol etmektir .

Türk milleti Cihan içindeki varlığını şu prensiplerle ifade etmiş ve gerçeğe kalbetmiştir :

A) Türk milleti, emperiyalizmlere aleyhtar ve bütün milletlerin hür ve müstakil olmasına taraftardır .

B) Türk milleti milletler için esaret devrinin kapandığına kanidir .

C) Türk milleti milletler arasındak bugünkü çekişmenin kanlı veya kansız bir beynelmilel demokrasi'ye doğru inkişaf ettiğine inanmaktadır .

Çünkü millet içinde demokrasinin yerleşmesini . fertlerde doğan hüriyet ve istiklâl şuuru temin etmiştir . Bugünkü milletler ailesi arasında. hüriyet ve istiklâl şuurundan mahrum. hangi millet vardır ?

Şu halde, dünya içinde ve milletler arasında bir demokrasinin önüne geçmeye çalışan teşebbüslerin hayatiyeti, millet ve milliyet şuurunun inkişafı ve tamamlanması ile mukayyettir.

« D) Türk milleti" millet„ kategorisinin zayıflamadığına, bilâkis taze bir kudret ile ortaya çıkarak önümüzdeki tarih safhasının tekevvününde, gittikçe ehemiyet kazanan bir rol oynadığına ve milletler arasındaki fiilî "hiyerarşiye„ dayanan emperiyalizm formülüne galip geleceğine kanidir.

E) Ancak ,Türk milletinin inandığı "millet„ , öteki yana kendinden başka milletleri reddeden bir millet değil, onları kabul eden ve onlarla, beraber ve bahtiyar yaşamanın maddî ve manevî yollarını araştırıp bulan bir millettir. „

* * *

« Görülüyor ki; türk milleti, hem kendi demokrasisini yapmanın. hem de milletler arasında bir demokrasiye kendi ölçüsünde, imkân ve vücut vermenin yolları üzerindedir. „

Bu özlü ve aydın ifade gösteriyor ki bütün milletçe biz vatan, millet ülkü aşkının ve dâvasının havarileriyiz; bir vücut, bir kalbiz, yaptıklarımızın şerefi de. mesuliyeti de ortaktır, bizimdir.

Bu ipekböceği hayat ve faaliyeti içinde şimdiye kadar olduğu gibi sonrasız olarak da bu birliği hiçbir şeyin bozmasına imkân yoktur.

Ata ve ülkü yoluna varlığımızı canımızı koyduk. Bu kadar muazzam yol aldık. Şimdi de o dâva ve zafer âleminde nurlanıp yükselen Çobanyıldız başımızda; bizi ışık ve saadet âlemine götürmektedir.

Şimdi bütün vatan içi, vatan dışı olgularına şuurlu bir uyanıklık içinde bir kulak, bir göz kesilen vatandaşlarım; günü gelince kendi namzediniz olan parti namzetlerine; yâni

İsmetimizin namzetlerine reyinizi veriniz. Aynı zamanda bir eksiksiz olsun. « Adam sende, nasıl olsa parti. İnönü bizim; namzetler bizim: ne türlü olsa onlar kazanacak, ben olmasam da olur.. » demeyelim. Her bir rey pusulası, her bir iştirâk hükümet ve millet yükünün çekilip götürülmesine bin kerre büyük kudrette bir güç ve destektir. O bir şeref, bir teşvik, bir şükran nişanesi ve biz "hepimiz beraberiz ve arkanızda, izinizdeyiz; dayanışıyoruz.. daha çok yükseleceğiz,. „ gibi eşi bulunmaz bir ilgi, Türke yaraşır medenî ve insanî bir borçtur.

Atamızın hazin ve telâfisiz kayıbında dünya bize "şaşıracak .. „ demişti. Nasıl, yüce İsmet İnönümüzü ayrıntısız bir genoyla seçip birliğimizi âleme gösterdik, parmak ısırttık .. Bugün de gene aynı tam birlikle Türklüğümüzü, civanmertliğimizi bir daha gösterelim.

Dünya bize imreniyor. Ata felâketinde elini öptük, gözyaşlarımızı şefkatle sildi ve bize eşsiz bir baba oldu. İsmetimizin emrinde biz de o yüksek teselinin kutsal borcunu ödeyelim.

Ayrılan milletler, vatanını mezbahaya çevirdi. Bugün yıkıklarındaki yangınların yanardağ küllerinde baykuş bile tüneyip barınamaz oldu. Bu fikir ayrılığından, birliksizlikten oldu...Ürpermeden, ağlamadan bakmak imkânlı mı? Fakat herhalde ibretle bakmak ve derin derin düşünmek hem bir vazife. hem yerinde bir harekettir.

Reyini ihmal edeni mutlaka bir asker kaçağı, muhakkak bir nankör sayalım.. Egemenlik ulusundur, tamamı tamamına tatbik etmekle yerine getirelim; unutmayalım ki her hak bin vazife ile karşılanır.

A. Selçuk Kösedoğlu

(köy tetkik notlarından :)

Yazan: Ferid Çamoğlu
İlköğretim müfettişi

Hayriye Köyü Okulunda

Söğütten kalkalı bir saat olmamıştı ki köyün içine girdik. Bu köy, insanlarının giyinişleri, duruşları, evlerinin yapılış biçimleri itibarile gördüğüm köylerden ayrı bazı hususiyetler gösteriyor. Yeni lisan öğrenen bir insan şivesile (hoş geldiniz) dediler. Sonra birbirlerine bakarak anlıyamadığım yabancı bir dille bir şeyler konuştular. Bekçiye dönerek işaret ettim. Burası çerkes köyüdür, hep çerkesçe konuşurlar dedi ve ilâve etti: Bu köy, 60 — 70 yıl önce kurulmuş. kuranlar, Balkanlardan ve Rumeli'den gelmişler; hatta köyün kurulduğunu bilenler de var. Çerkes kelimesini işitince, kalbimin ta derinlerinde o tarihe karşı bir kin ve nefret uyandı.

Devrin; menşe, ırk ve teşekkülât itibarile birbirinden ayrı olmasına imkân bulunmıyan bu aynı milleti çerkez, lâz . . . Bilmemne diye ayırmasında bir kasd mı aramalıdır, yoksa bilgisizlik mi? Hangisi olursa olsun bu büyük ihmal ve kabahatın cezasını çeken ve çekmekte olan bizleriz.

Atımı sürdüm. Çeşmenin başında su dolduran bir sürü kadın vardı. Bazısı çarşafiarına o kadar sımsıkı büründüler; ve tıpkı bir kablumbağa gibi yumuldular. Bazıları da bilâkis başlarındaki oyalı yazmaları arkaya atarak Türk kızına yakışan vakur bakışlarla bizi süzdüler. Merak ettim, sonradan öğrendim ki, bunlar bekâr kızlarmış. Evleninceye kadar çarşafsız ve serbest gezerler, varacakları delikanlıyı görüşe görüşe seçerler, fakat evlendikten sonra bir tüylerini bile göstermezlermiş. Hatta. bu yüzden bu köyde şimdiye kadar boşanma vak'ası olmadığını muhtar ilâve etti. Bu köyde kızların evlenişi de başka imiş. Evlenmiye karar veren kız, delikanlı ile sözleşir, gece yanına bir kaç arkadaş alarak gizlice babasının evinden çıkar ve çok samimî bir arkadaşının evine otururmuş. Çünkü eski bir âdet mucibince babası kendi gönlüyle kız vermezmiş. Bunun için kız kimse görmeden babasının evinden çıkarmış. Oğlan da keza kendi evinden çıkarak başka bir arkadaşının evine otururmuş. Kız ve erkeğin oturdukları her iki evde düğün başlarmış Düğün masrafları da bu evler tarafından yapılırmış. çünkü onlar da aynı işi yaptıkları ve yahut yapacakları için buna katlanırlarmış.

Okulda:

Okul; 3 sınıflı, bir öğretmenlidir. 77 çocuk okumaktadır. Bu okulda en çok üzerinde durulan mes'ele, çocukların dilleridir. Çocuklar çerkesçe konuşuyorlar, hele bu 'öğretim yılı başında Türkçeyi pek az biliyorlarmış.

Çocuklarla konuşuyorum :

— Adın ne ?

— Ayşe

— Soyadın yok mu? Onunla birlikte söyle.

— Var, Ayşe Tok.

— Sen evde de böyle mi konuşuyorsun, yâni Türkçe mi konuşuyorsun?

— Hayır, Çerkesçe konuşuyorum.

— Çerkes ne demek?

— Ben çerkesim de ondan.

— Sen Türk değilmisin kızım?

— Hayır Türk değilim; ben çerkesim, anam babam da Çerkes.

— Peki ama, senin adın, soyadın hep Türk ya!

— Öyle, fakat biz Türkçe konuşmuyoruz ki.. ..

Başka bir çocukla:

— Söyle bakalım çocuğum, sen de Ayşe Tok gibi evde Çerkesçe mi konuşuyorsun?

— Ben de Çerkesim ya, anam, babam türkçe konuşmuyor ki...

— Burada hiç Türk var mı, düşün bakalım?

— Çocuk etrafına bakındı, arkadaki kümenin kenarında oturan çocuğu göstererek.

— Daha Türk.. ..

— Yalnız bir tane mi? bak bakalım daha türk yokmu?

(Çocuk yüzüme baktı; sonra öğretmeni süzdü ve başını sallıyarak:) Ayağa kalktı, elile sınıfın o bir köşesini göstererek:

— İşte bir Türk daha dedi. (öğretmenden sordum, Türk diye gösterdiği bu çocuklar başka köyden gelmişler.)

— Ben neyim, çocuğum?

— Sen Türksün.

— Öğretmen de Türk mü?

—Evet, öğretmenimiz Türk.

— Peki ama, sen bizim Türk olduğumuzu neden anladın? elbisemizden mi, neremizden?

— Konuşmanızdan anlıyoruz.

— Peki, sen de Türkçe konuşuyorsun ya, sen de Türksün değil mi?

(Çocuk biraz düşündü,kekeledi ve:

—Ben yalnız mektepte konuşuyorum, evde konuşmuyorum ki.... Dedi

Sonra bütün çocuklarla konuşmağa başladım:

Çocuklar, sabahları derse başlarken söylediğiniz sözleri aklınıza getirin de beraber söyliyelim: (Türküm, doğruyum .. ..)

— Ya, gördünüz mü, çocuklar? Türküm diye başlıyorsunuz, Çerkezim demiyorsunuz ki ..

Derhal bir çocuk kalkarak: Biz hep Türküz, fakat geldiğimiz yer çerkez yeri imiş te ondan dolâyı dilimiz öyle, dedi. Diğer bir kız çocuğu: Ben de Türküm, evde anam babam Çerkesçe söyledikleri zaman ben Türkçe cevap veriyorum. Diğer bir çocuk ta Çerkezçe ile alay etti. Türkçe daha kolay ve güzel, Çerkezce kuşa (bızuv)' kediye (ketuv) denir deyince sınıf hep birden gülüştüelr.

Artık sıra bize gelmişti. Bazı şeyler üzerinde görüştük, andı tekrarladık. Dersten sonra bayrak merasimini müteakip elele vererek yüksek bir sesle [Türküm, doğruyum'u ..] tekrar söyledik. Bu Türküm, doğruyum sözünün hakikaten manası kadar büyük, heybetli olan oğultusu köyün sokaklarını çınlatırken işitenler hayran hayran bakarak bu azamet önünde eğilmeğe mecbur kaldılar.

Bu misalle şunları söylemek istiyorum:

[Mebadi 8 nci sahifede]

Mobilyacılık ve Doğramacılık

Yazan Kemal Sâden

Burdurda mobilyacılık ve doğramacılık, şehrin kuruluşu ile başlar. Diğerleri gibi bu iki sanat ta. zamanla cemiyetin ihtiyaçlarına göre tekâmül etmiş, bu tekâmül bilhassa umumî harpten sonra göze batar bir şekil almıştır .

Mobilyacılık eskiden mahalli göreneğe göre yapılan sandalya, masa ve konsol yapıcılığından ileri gitmiş değildi . Zamanla ihtiyaçlar ve görgüler arttı. zevkler inceldi ; bu değişiklik marangozları daha sistemli bir çalışmıya sevketti . Sanatkâr zekâsını işletmeğe. işinde yenilik ve incelik yaratmıya mecbur kaldı. Terziler gibi modeller getirtildi. mobilya tipleri değişti . Her sene yeni bir tip sandalya yapıldı, eskiler geçmez oldu. Parmaklıklı sandalyalar yerlerini aynalı veya tablalı denilen tiplere terkettiler . Bunlarda az beğenildi . Viyana örneği daha sade ve şık tipler , ront adı verilen oturuluşu çok rahat biçimler meydana çıktı , sandalya ve koltuklara arzuya göre kadife veya halı döşeler ve işlemeler yapıldı . Karyola , gardrop , komodin , etajer ve şezlonk tipleri fazla aranır oldu .

Burdurdan ayrılan hemen her memur ceviz bir mobilye takımı edindi . Bu suretle diğer şehir ve kasabalara götürülen takımlar birer propağanda vasıtası oldular. Bu gün, değil komşu illerden, orta Anadolu hatta doğu Anadolu içlerinden bile siparişler gelir . Burdur mobilyalarını en çok çeken İller Ankara ve İzmirdir .

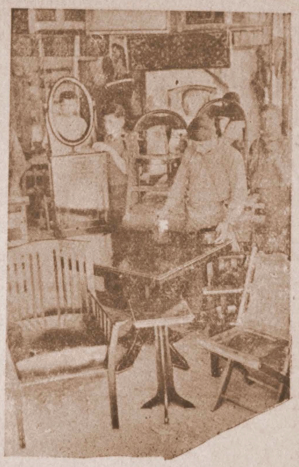

Sayıları 150 yi bulan memleket marangozları, başka illerden verilen siparişleri yetiştirebilmek için çok defa geceleri de çalışmaya katlanırlar .
Bir yılda, ortalama hesapla yalnız 600 oda takımı yapılıp harcanılır .
Ceviz bir oda takımı, tipine göre 25--35 liraya kadar yaptırılabilir. Bir takımda altı sandalya, iki koltuk, iki sığaralık bir. orta masası bulunur . Eski tip takımlara bir de kanape ilâve edilirdi . (*)

Mobilya İşlerinde nadiren kontrplak tahta ve çam ekseriyetle ceviz kullanılır. Burdur ve civarı çok ceviz ağacı ye-

tiştiren bir bölgedir. Viyana tipi sandalyaların imalinde; arkada bir kavis teşkil eden kısmı cevizden yapmak güç oluyordu. Ceviz bükülemiyordu. Bu kısım ya başka bir ağaçtan yapılıyor veya yukarıdan ekli çıkartılıyordu. Bir kaç marangozun sebatkâr tecrübeleri buna da çare buldu. Şimdi, kendi zekâlarının mahsulü fırınlarda cevizi bile büküyor, istedikleri şekle sokuyorlar.

Memlekette üç yüzden fazla doğramacı vardır. Bunların bir kısmı, İnşaât aylarını başka şehir ve kasabalarda geçirirler. En çok iş buldukları mıntaka Antalya ve civarıdır. Doğramacılık. 935 deki Burdur İstesyonu inşaatında kendini daha iyi göstermiş, memleket ustalarının değeri o zaman daha açık anlaşılmıştır. Bugün, Diyarbakır gibi uzak yerlerden bile doğrama işleri siparişi alınıyor.

(*)

Mobilya işlerine ait resimler yetiştirilemedi. Gelecek sayımızda bir kaç örnek resim ve.eceğimizi vâdederiz.

HAYRİYE OKULUNDAN:

(önci sahifeden)

1 — Köy öğretmenlerinin vazifesi, eskiden olduğu gibi yalnız çocuklara hesap öğretmek, yazı yazdırmak değil, esas köylünün terbiyesi ve köyün organizesidir. Köy öğretmeni, bugün birmisyoner olmak mecburiyetindedir.

2 — Burdurda muhitin ve ailenin menfi tesirlerile okulun mücadele ettiğini görüyoruz. Şu muhakkak ki okulun genç dimağlar üzerindeki tesir vasıtaları muhit ve aileninkinden daha yeni ve üstündür ve daimada üstün olarak kalacaktır.

Burdur ikliminin Hususiyetleri

Burdur'un dahil olduğu göller havzasının iç yâyla ile Akdeniz bölgelerinin arasında bulunması, kendisine Türkiye iklimleri arasında bir hususiyet kazandırmıştır. O da bu iki bölgenin iklimleri arasında bir intikal iklimi rolünü oynamasıdır.

Hakikaten bu bölgede bağzı senelerin pek şiddetli soğuk yapması ve bağzı senelerin de pek az soğuk geçmesinin sebebi budur.

Eğer iç yâylada kışlar erken başlamış ve şiddet göstermişse o zaman Akdeniz ikliminin tesiri bu bölgede pek az hissedilir, buna mukabil iç Anadolu yaylasının iklimi ayni şiddetle göller havzasında hüküm sürer.

Bağzı senelerde iç Anadolu ikliminin geç başlamasından göller havzasındaki yerini Akdeniz iklimine terkeder, o sene de kış umumiyetle az soğuk yapar. İşte bütün bu değişmelerin sebebini araştırırsak şunları görürüz:

1 — Bu bölgenin orta Anadolu kadar, yüksek oluşu.

2 — Göllerin fazla bulunması.

3 — Bu bölgenin kuzey doğusu ve güney batısı açıktır. kışın iç yâylada kısmen teşekkül eden yüksek bası ile yine kısmen Akdenizde teşekkül eden alçak bası akıntıları buradan geçer. hatta diyebiliriz ki kışların bu bölgede biraz gerikalmasının da yegâne sebebi budur. Binenaleyh kışın ve yazın bu bölgede

esecek olan rüzgârların çoğu kuzey doğudan güney batıya veya güney batıdan kuzey doğuya doğrudur.

Şu halde Burdur'un dahil olduğu göller havzasının bu hususiyetleri göz önünde tutulursa kışın ve yazın geçen senelere uymamasının sebebi çabuk anlaşılır. Onun için her sene burada aşağı yukarı geçen sene iklimini beklemek doğru olmaz. Fakat Burdur'da bir hava rasat istasyonu teşekkül eder 5 — 10 sene muntazam çalışırsa bu bölgedeki intikal ikliminin hakikî karakteri meydana çıkmış olur.

Burada yeni teşekkül eden Burdur hava rasat istasiyonundan 5 sene sonra öğreneceğiz.

Ortaokul Tarih, Coğrafya
Öğretmeni : Fethi
Binay

Vitamin ve Tarihçesi

2

Beriberi hastalığı Japonya'da Filipin Hindiçini Avustralya ve Afrika'da salt pirinç ile beslenen halk arasında çok görülmektedir.

Beriberi hastalığı 2 şekildedir: Birisi kuru Polinevrit, diğeri yaş Hidrapik'dir

Beriberinin polinevretik şeklinde evvelâ bacaklarda deri duygusu azalır, sonradan dumurî Bir felç ile nihayetlenir.

Beriberinin polinevretik yaş, yâni hidropik şeklinde de münteşir bir ödem mislî boşluklarda, mafsallarda seroz bir enfiltrasyon ile umumî bir anazarka halinde görülür. Sağ kalbde genişleme kara ciğer ve karın uzuvlarında ihtikan vardır.

B Viteminin Yoksulluğundan hasıl olan ârızaları görmek için güvercin tecrübesi yapılır. Güvercinlerin beyaz olması icap eder. Güvercin evvelâ 2 gün aç bırakılır. B vitamininden başka hayvana lüzumlu olan her şey verilir, böylece beslenen güvercinlerin evvelâ hararetleri düşer, iştihaları bozulur, hazım ve gudde ifrazları azalır kusma ve yeşil ishal başlar; ayakta duramaz hale gelir, polinevrit nöbetleri gelir nihayet bacaklarda felç olur ve hayvan 18 günde ölür.

Diğer güvercinlere ölümden biraz evvel B vitamini olarak bira mayası veya pirinç kabuğu hulâsası verilirse bir kaç saat zarfında umumî halin düzelmeğe başladığı ve ertesi günü hayvanın ayağa kalktığı; her şeyin yoluna tekrar girdiği görülür.

B Vitamininin bulunduğu gıdalardan mısır, pirinç, yulaf, arpa gibi hububatın kabuklarında +++ 3, mercimek, nohut, fasulya, patates. yeşil lahnâ domates, havuç, pancar ve ıspanak'ta ++ 2, elma, muz ve incirde + 1beyin, kalb, ve karaciğerde ++ 2, ette ++ 2

sütte $\frac{1}{1}$ 1 , yumurta sarısında $\frac{1}{1}$ 2 , bira mayasında pek çoktur .

Nebatlardan ve hayvanlardan tedarik edilen yağlarda hemen hemen yoktur.

Buğdayın kabuklarında bulunduğundan , çok ince beyaz unlarla yapılan ekmeklerde ya hiç yok, veya pek azdır. Fırında yapılan normal ekmeklerin pişerken içerisi 100 dereceyi bulmadığı için B Vitamininin kaybolmasından korkulmaz.

B. Vitamininin teferruatından $\frac{B}{2}$ Vitamininin yokluğu. Pellegra hastalığı husule getirir. Bunu 1926 senesinde Amerikalı Golberj keşfettiğinden G ismi de verilir.

Bu hastalık evvelâ ispanya'da (Gasper) tarafından görülmüş ve Maldöroz; ismi verilmiştir . Mısır ve mısır unu ile beslenen memleketlerde çok görülür. Şimalî İtalya'da. Balkanlar'da. Amerika'da ve son harplerde Mısırda görülmüştür. Memleketimizde ara sıra görülmektedir. Hastalık ellerin. ve açık ise kolların dış yüzlerinde; yüz, ense, boyun gibi vücudun güneşe maruz yerlerinde görülür; ilkin bir yanma ile buraları kızarır, bu kızartılar kabarcıklar haline gelir, yavaş yavaş kurur ve kabuklanır sonra subağı bir leke kalır. Bu hal hastalığın cildin manzarasıdır. bundan başka ciltte şiddetli kızartı, ağızda kuruluk midede yanmalar, şiddetli ve devamlı ishallerde görülür.

Üçüncü manzarada adale dumurları hezeyan, kendini bilmemek gibi ruhî hallerde görülür.

Gıdaların da et, süt, yumurta gibi hayvanî gıda bulunmıyan insanlarda görülür.Goldberger $\frac{B}{2}$ vitamininden mahrum gıdalarla beslediği köpeklerde Pellagra hastalığı görmüş ve Salomon ise pellagraya tutulmuş geme farelerine $\frac{B}{2}$ vitamini vererek tedavi etmiştir.

$\frac{B}{2}$ vitamini 120 derecei hararete dayanır, bunun için B vitamini pişirmekle mahv olduğu halde $\frac{B}{1}$ vitamini zayi olmaz.

$\frac{B}{2}$ vitamini yumurtanın beyazında, böbrek, karaciğer, et, süt, ve hububatın ambiriyonlarında, kabuklarında, patates; ıspanak, lâhna. domateste vardır. $\frac{B}{3}$, $\frac{B}{4}$, $\frac{B}{5}$, vitaminleride diğerlerini tamamlar.

C VİTAMİNİ

C vitaminine anti iskorbütik vitamin de derler. Bunun yokluğu ile İskorbüt hastalığı meydana gelir. C vitamini taze sebzeler de, meyvalarda ve hele yeşil sebzelerde çoktur. Bunların yenmesi. İskorbüt hastalığından korumayı sağlar.

C vitamininin yokluğu ile insanlarda hasıl olan İskorbüt hastalığı eskidenberi bellidir. Eskiden uzun deniz seferlerinde, harp ve muhasaralarda sebze ve meyvaların yenememesi yüzünden İskorbüt zuhur etmiş ve çok ağır insan zayiatları vermiştir. Hatta istiklâl harbinde bile hayli İskorbüt görülmüştür.

Bu hastalıkta insanlar evvelâ yavaş yavaş zayıflayıp solarlar, bacak ve kollarda şiddetli ağrılar başlar. Deri altında ve ağzın diş etlerinde kanamalar, yaralar görülüp dişler sallanır. Çabuk kırılıp düşer. Kanın pıhtılaşmak hassası uzar, kanama müddeti fazlalaşır ve kanın demir mevcudu azalırken damarları beslenemez bir hale gelir, nihayet kemiklerin yumuşaması ve büyük ödemler meydana gelerek fazla kan zaıatı

— İsteyiş —

Kırılan ümitleri gönülde şahlandırıp,
Çıkmak pembe şafakla hislerin bahçesine,
Duyuşu damlalarla ansızın canlandırıp,
Girmek istekle birlik suların neşesine ..

Gitmek ufukla kol kol yanan hisler peşinde,
Ve dinlemek can veren gündüzün niyazını ..
Kavrulmak, bir nöbetin diz vuran ateşinde,
Ve sükûtta işitmek çınarların sazını ..

Katılmak düşüncenin durulan akışına,
Ve bir zaman beklemek seslerin dinişini ..
Boğazlanan güneşin kin dolu bakışına
Değişmek karanlığın ruhlara inişini ..

İBRAHİM ZEKİ
Balmumcu : 19/3/939

— Kış bahçesi —

Kıvrılmış birer sual, şu yapraksız çiçekler ·
Dallarda sinen türkü, aralıksız hıçkırır,
Ürperir salkım söğüt, kimsesiz kırık kırık,
Sararan zavallı gül bilirim kimi bekler ...

Ölen talihsiz yaprak çırpınır sürünerek,
Şekillenir tabiğat; ışıksız, paslı suda ..
Yazda şenlenen yalı şimdi dalgın uykuda,
Ağlıyor ıssız çeşme, bir çılgına dönerek ...

İBRAHİM ZEKİ
ÇAMLICA 19/3/939

Karamanlı Nahiyesi'nin VE Okulu'nun Tarihçesi

YAZAN : FERİT ÇAMOĞLU
İLK ÖĞRETİM MÜFETTİŞİ

(Öğrenci Tahrirlerinden)

[Okullarımızda yapılacak işlerin gayeli olması biricik isteğimizdir. Bugün, sınıf duvarlarına yapılan işler süs değil bir ihtiyacın karşılığı ve bir ders aracı olmalıdır. Okuma dersi, o ders saatinde okunması gerekli olduğu için okunmaz. Her hangi bir şeyi öğrenmek, bir şeyi, yaşamak, bir şeye hazırlamak gibi ihtiyaçları karşılamak için yapılır. Bir tahrir dersi de böyle bir maksat için yapılırsa daha iyi verimler vereceği muhakkaktır Karamanlı Yatı Okulu dördüncü sınıf öğrencileri kümelerce müşterek, BURDUR'daki dördüncü sınıflara, okul, nahiye hakkında bilgi vermek ve bilgi toplamak maksadile bir mektup yazmağa kararlaştırmışlar. Yazacakları gün ben de bulunuyordum. İşi daha ziyade gayeli yapabilmek için « En güzel yazan kümenin yazısını BURDUR MECMUASI'na göndereceğiz » dedik.

Aşağıdaki yazı, bu maksatla gönderilmiş, bir kümenin kümece müşterek tahriridir. İyi bir araştırmanın mahsülü olan bu tahrir okuyucularına nahiye ve okulun tarihçesini çocuk dilile anlatmaktadır. .]

Burdur Gazi Okulu Dördüncü Sınıf Arkadaşlarımıza

SEVGİLİ ARKADAŞLARIMIZ :

Size kamunumuzu ve okulumuzu tanıtmak için bu mektubu yazıyoruz. Padişah YILDIRIM BAYEZİT zamanında Konya'nın Karaman ilçesinde Karaman oğulları varmış. Bu Karaman oğulları bir çete gibi padişahı saymazlarmış. Bir gün padişah bunlara kızarak üzerlerine bir çok asker yollamış. Karaman oğullarının yarısı esir olmuş, yarısı da kaçmışlar. Kaçanlar buraya gelmişler ve beyenmişler. Dört beş gün çadır ve barakalarda oturmuşlar sonra evler yapıp yerleşmişler. Bu gelenlerin ismi Karaman oğulları olduğu için buraya KARAMANLI denilmiştir.

Kamunumuz büyükçe bir kasabadır, yönü doğuya bakar. Ovası güney ile doğu arasındadır. Toprakları cömerttir, her şey yetişir. Kamunumuzun dört tarafı ihtiyar dağlarla çevrilmiştir. Kamunumuzda 720 ev ve 3486 nüfus vardır.

Kamunumuzda çiftçi, marangoz, demirci, urgancı, kunduracı, nalbant, tecimer, berber gibi ertik sahipleri de vardır.

Eskiden okulumuz (Asar tepe) nin dibinde ve köyün yukarısında idi, o kadar iyi değildi ve soğuk geçerdi. Yatı teşkilatı da yoktu. Üç sene evvel başlıyan yatı okulu bu yıl bitti . Yeni okulumuz Burdur — Tefenni yolları üzerindedir . Gelen yolcular ilk defa okulu görürler . Okula bu yıl girdik . İkinci Teşrinin üçünde saat on dörtte yeni yapılan yatı okulumuz açıldı . İlbay, kültür direktörü , ispekterlerimiz ve daha bir çok konuklarımızla açılma töreni yapıldı . Okulumuzda 375 öğrenci okuyor . Bunların 70i kızdır . Sınıflarda öğrenciler kalabalıktır . Üçüncü sınıf iki şubeye ayrılmıştır . Buna göre okulumuz beş sınıflı altı dersaneli ve altı öğretmenlidir , Okulumuzda bir çok kurullar vardır . Bu sosyal kurullar öğrenciler tarafından yönetlenir .

Okulumuzun bu yıl 35 yatılı öğrencisi vardır . Okulumuzdan her yıl 20 — 25 çocuk çıkıyor . Bunlardan bazıları ulusa yarayışlı olmak için Burdur Ortaokuluna gidiyor . Kamunumuz Yeşilova, Tefenni yolları üzerinde olduğundan taşıma araçları çok geçer . Martın on sekizinci günü gece yarısı Şöför Ahmet Yeşilovadan gelirken otomobili köprüye çarptırarak devirmiş ve içerisindeki yolcu Ali utsa yaralanarak kahveye koşmuş bunu gören öğretmenlerimiz hemen okula getirmişler ve kanını ilaçlarla dindirip iyi etmişler ; sonra doktor gelip öğretmenlerimizin yaptığını o da yapmıştır . Okulumuzda (KIZILAY KURULU) olmamış olsaydı zavallı adam öleceki . Sonsuz saygılarımızı sunar selâmlarımızı yollarız . Mektubunuzu bekleriz ,

KARAMANLI :
DÖRDÜNCÜ SINIF :
ESKİŞEHİR KÜMESİ

---

§ CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN İDEALLERİ VATAN VE MİLLET HİZMETİNDE TOPLANIR.

İsmet İnönü

§ YENİ SEÇİMİN BAŞINDA MEMLEKETİMİZİN HAİZ OLDUĞU KIYMET VE KUDRET GÖZ KAMAŞTIRICI BİR VAZİYETTE BULUNUYOR.

İsmet İnönü

§ MEB'US SEÇMEK;GÜNEŞTEN,HAVADAN FAYDALANMAK GİBİ TABİÎ BİR HAK. MEMLEKETİ MÜDAFAA ETMEK KADAR YÜKSEK BİR VAZİFEDİR. VATANDAŞ,BU HAKKINI KULLAN, BU VAZİFENİ YAP.

İsmet İnönü

§ CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN TARİHİ, BÜYÜK MİLLÎ ZAFERLERLE DOLUDUR.

İsmet İnönü

§ VATANDAŞ, REYİNİ KULLANMAYI İHMÂL ETME. ÇÜNKÜ VERECEĞİNİZ REYLE, MİLLETİN SİYASÎ KUDRETİNİ KURACAKSIN.

İsmet İnönü

☆ ☆ ☆

İKİNCİ KISIM

(Geçen sayıdan devam)

MUHİTE DAİR HALK BİLGİSİ:

1 — Köy veya kasabanın adı (Bununla beraber dahilde bazı semtlerin, mevkilerin adları, dağ, dere... gibi coğrafi mevkilerin adları, tesmiye sebepleri hakkında hürafeler, efsaneler... ilah)

2 — Köy veya kasabanın tarihi (Köy veya kasaba halkının köy veya kasabaya gelişi, şehrin veya köyün yapılışı, geçirdiği devrelere ait rivayetler, an'aneler, şifahî tarih bilgisi maşeri hafızanın mahallin tarihine dair muhteviyatı,... ilah)

3 — Köy veya kasabanın tarihi âsarı (adları, dinî, tarihî, bedii, atikî olanları, kimlerden kaldıkları hakkında tarihi an'aneler, fotoğrafileri ...)

4 — Köy veya kasabanın ziyaret ve eğlence yerleri (yatırlar, mesireler, ziyaret ve eğlence zamanları, bunların ziyareti hakkında, eğlencelerin yapılmasına dair nakiller ve an'aneler... ilah.)

5 — Köy tarlaları ve hayvanları (Ekin zamanları, yılda iki ekimli, hirek, nadas .. .. gibi ziraate müteallik hadiseler, köy ve muhitinde yaşayan hayvanlar, av hayvanları ... ilâh.)

EVE DAİR HALK BİLGİSİ:

6 — Evlerin yapıldığı madde Kerpiç, taş, ahşap gibi ... Bunlardan yapılmasında tabii ve an'anevî sebepler .. . ilah)

7 — Evlerin tesisi (pencerelerin, kapıların vaziyetleri, eşik, kiler... gibi aksam hakkında an'aneler, temel atma merasimi; uğur, uğursuzluk alametleri hakkında telakkiler . . . ilâh)

8 — Eve dair bilumum bilgiler (Evden eve nakilde güdülen gayeler gün intihabı, "ya hafız" levhası tâliki, yılan, akrep... düaları, kapı ve tavana konan uğur işaretleri, üzerlik boncuk. . . Vaz'ı gibi âdetler. . . ilah)

EV EŞYASINA DAİR HALK BİLGİSİ:

9 — Mobilya ve mefruşata ait eşya (adları, kullanış sebebleri, an'aneler. . . ilah)

10 — Zinete ait eşya (Zarurî, eşya haricinde süs eşyası, ecdat yadigârı eşyaya ait hürafeler, zarurî, eşya ile süs eşyası arasında farklar, takip edilen an'aneler . . . ilah)

11 — Kap kacak (adları, her biri hakkında an'anelr. . . ilah)

———— Sonu var ————

Burdur Halkevi Tarih, Dil, Edebiyat ve Kitapsaray kolları tarafından çıkarılır.

Yayın işlerine bakan Selçuk Köseoğlu

Mes'ul müdürü D. H. Feyzi Bayraktar

Halkevinde :

1 — İlimiz Halkevi kuruluş yıl dönümü bu yıl çok canlı bir şekilde kutlanmıştır. Öğleden sonra saat 15te törene başlanmak üzere yüzlerce halk Halkevi salonunu doldurmuş ve şehrin muhtelif yerlerine konulan hoparlörlerin etrafına birikmişlerdi. İlkin radyodan Ankara proğramı takip edildi, Başbakan Refik Saydamın söylevleri alaka ile dinlendi. Sonrada Halkevimizin tören için hazırladığı gündüz proğramı başladı. Çalınan İstiklâl marşını müteakip gençliğin andı tekrarlandı, arkasından Halkevi Başkanı, Diş hekimi Feyzi Bayraktar tarafından söylev verildi.

Akşam proğramı daha zengindi. Gösterit ve müzik kollarının günlerden beri hazırladıkları konser ve temsilden meydana getirilen müsamere halkımıza çok iyi bir gece geçirtti. Bütün halkın görmesi ve faydalanması için müsamere iki gece üst üste tekrarlandığı gibi ayrıca hoparlörlerle memlekete yayıldı.

2 — Halkevi müzik kolu, yıllık çalışma proğramını hazırlamış ve tatbikine de başlanmıştır. Bu proğrama göre müzik kolu ayda bir konser verecek diğer taraftan da heveslilere mandolin dersi vererek kendi kadrosunu zenginleştiricektir. Bu gün ilk olarak 10 öğretmen desr için kaydolmuşlar cuma ve salı günüde mandolin dersleri verilmeye başlanmıştır.

ÇOCUK ESİRGEME KURUMU:

Geçen ayın son haftasında yıllık kongresini yapan çocuk esirgeme kurumu, daha geniş bir kadro ile çalışmıya başlamıştır. Kongrede okunan yıllık raporuna göre geçen bir yıl içinde 150 çocuğa geydirmiş, 103 çocuğu da dört ay müddetle, haftada dört gün üzerinden sıcak öğle yemeği vermiştir. Geçen 23 Nisanda tertip ettiği Keçiborlu gezisinde 75 yoksul çocuğu himayesine alalarak onları parasız gezdirmiş ve faydalandırmıştır.

Bu yıl çalışmalarında yoksul ve gıdasız çocuklara yemek verme işini öne almış, Şubat başından beri de okullardaki 75 yoksul ve gıdasız çocuğu doyurmıya başlamıştır. Halkımızın baha biçilmez yardımları ve kuruma üye olmak suretile gösterdikleri yakınlık bu çalışmayı daha genişletecek ve yardım faaliyetini artıracaktır.

ZELZELE :

13 / 3 / 939 Pazartesi sabahı saat 4,55 de ilk defa hissedilen yer sarsıntısı gayri muntazam fasılalarla tekevvün etmiş, ve hâlâ da devam etmektedir. İlk sarsıntı 6 saniye sürmüş bilhassa bundan sonraki 8 saniye devam etmiş ve daha şiddetli olmuştur. Ayni gün beş sarsıntı olmuşsa da bunlar daha hafif geçmiştir. Şehir içinde zelzeleden müteessir olan bir şey yoktur. Fakat Çeltikci ile Kuzköyde yıkıntılar yapmıştır. Evvelki sene yapılmış olan Çeltikci yatı okulunun duvar ve pençereleri çatlamış, Kuzköyde bir minaranın tepesi uçmuş (5) tane de ev çökmüştür. Burada eski bir yanardağ kraterinin bulunması bunun yeniden indifa etmesi ihtimali halkı çok korkutmaktadır. Bugün bir keşif hey'eti oraya giderek tetkikatta bulunacaktır.

Burdur'da Dergilerimizin Satış yerleri

Mehmet Erkazancı :

Yeni yolda : [Singer makinaları] Acentası .

Osman Erkazancı :

Uzun çarşıda : Tuhafiyeci .

Seneliği : (90) Kuruştur .

Tanesi : (7 , 5) Kuruştur .

TERTİP VE BASIM YERİ

CUMHURİYET
BASIMEVİ
BURDUR